

Mag. Mojca Saksida, Osnovna šola Renče

RAZVIJANJE BRALNIH STRATEGIJ PRI MEDPREDMETNEM UČENJU

Od besedila do TV-oddaje

Namen prispevka je prikazati primer prakse uporabe pisnih virov za doseganje ciljev pri več predmetih hkrati v osnovni šoli. Primer medpredmetnega poučevanja in učenja temelji na besedilih, povezanih s potresi, ki so služili za usvajanje ciljev pri geografiji, slovenščini in angleščini pri učencih 8. razreda.

Z razvijanjem bralne pismenosti se ukvarjamo vsi učitelji po celotni osnovnošolski vertikali – delo z besedili pri pouku, spodbujanje branja in obisk šolske knjižnice od bralnega palčka do zlatih bralcev in bralne značke v tujih jezikih, delo z informacijskimi viri, mentorske ure za učence, Šola Plus, sodelovanje v projektih, poklicna orientacija itd., pa vendar na naši šoli ugotavljamo pri precejšnjem številu učencev slabšo bralno pismenost in upad motivacije za delo z besedili, samostojno učenje, učenje učenja, kar nas je spodbudilo k poglobljenem razmisleku in iskanju izboljšav.

V preteklih letih smo se na šoli poglobljeno ukvarjali s fleksibilnim predmetnikom in dobre izkušnje takratnega projekta vgradili v svojo vsakodnevno prakso. Vpeljali smo družboslovne in naravoslovne tedne, ki so se pokazali za učinkovite in smo jih kot takšne ohranili ter nadgradili. Še naprej pa iščemo nove poti medpredmetnih povezav in aktivnih oblik dela z učenci, ki ponujajo možnost za usvajanje kompleksnejših ciljev (samostojno pridobivanje informacij, povezovanje, kritično presojanje, interpretiranje, nastopanje, vrednotenje) z namenom razvijanja vseživljenjskih veščin, med katere sodi tudi bralna pismenost.

Primer medpredmetnega povezovanja, ki smo ga naslovili **Od besedila do TV-oddaje**, smo izvedli v 8. razredu v treh zaporednih urah geografije, slovenščine in angleščine junija 2012 v oddelku s 24 učenci.

Sodelovale smo učiteljica angleščine, slovenščine, geografije, šolska svetovalna delavka in svetovalka z Zavoda RS za šolstvo, OE Nova Gorica. Načrtovanje je potekalo z medsebojno predstavitvijo učnih načrtov. Tema, ki smo jo učiteljice izbrale, je imela naslov Naravni pojavi. Izhajale smo iz ciljev UN, in sicer pri:

- GEOGRAFIJI – učenci spoznavajo vzroke in posledice za nastanek potresov, analiza vzrokov naravnih katastrof, problemi sodobnega sveta (naravne katastrofe), ki povzročajo tudi hude ekološke posledice v okolju;
- SLO – berejo razlago nastanka pojava, izpišejo zahtevane podatke, ključne besede, pišejo povzetek,

govorno nastopajo (ponovitev novice, intervjuja, poročila, razlage naravnega pojava);

- ANGLEŠČINI – razumejo bistvo neznanega besedila z znano tematiko, razumevanje besedišča in sporočilo besedila, ustrezno govorno poročajo, uporabljajo primerne poudarke in stavčno intonacijo, simulirajo intervju, na terenu se vživijo v okoliščine nekega dejanja, razvijajo medsebojno tvorno sodelovanje.

Večina učencev je v prvi šolski uri brala eno stran in pol dolgo strokovno besedilo o potresu v slovenščini in ga ob dejavnostih pred branjem, med njim in po njem (VŽN) razčlenila. Učenci so po različnih težavnostnih stopnjah reševali naloge, povezane z bralnim razumevanjem, in sicer so: izpisovali ključne besede, naslovili dele besedila, vpisovali manjkajoče podatke, opredeljevali trditve kot pravilne ali napačne, tvorili grafične zapise ter pisali povzetke (razlaga naravnega pojava). Ena skupina učencev je brala podobni besedili v angleščini (strokovno in publicistično) ter izvajala dejavnosti vodenega branja, katerega cilj sta bila izpis ključnih besed in tvorjenje povzetka.

V drugi in tretji šolski uri so se učenci naključno razdelili v heterogene skupine po štiri oziroma pet učencev in vsebino iz lastnega predznanja ter dodatnih virov (učbenik, slovarji, splet, grafi, članki, izrezki iz časopisov) aktualizirali tako, da so pripravili govorne prispevke za TV-oddajo o potresu. Poimenovali so jo TV Cegu. V improviziranem studiu so izvedli igre vlog, in sicer so po skupinah in po navodilih pripravili: novico o dogodku, pogovor s seizmologom, razlago naravnega pojava, intervju z geografom ter poročilo s terena v angleščini, ki so ga konsektivno tudi prevajali. Oddajo je povezoval napovedovalec, v vsaki izmed štirih skupin pa so se dogovorili, kdo bo nastopil pred kamero.

Pouk je bil multimedijsko podprt, saj so ves čas imeli na voljo pet prenosnikov z dostopom do spleta, kamero, fotoaparata in interaktivno tablo. Pri ustanavljanju lokalne televizije je nekaj učencev je poskrbelo za tehnično plat, drugi za vsebinsko in končno je nastala TV-oddaja o potresu.

Na koncu tretje učne ure so ugotavljali, kaj so se v teh šolskih urah naučili pri geografiji, slovenščini in angleščini, in to zapisali v tabelo VŽN.

V	Ž	N
- tresenje	- kdaj / kje se začne	- mor. govor
- evakuacija	- kaj	- nemir
- opozoritev	- posledice	- notr. zemlje
- curvanje		- razloži
		- opustitev

Slika 1: Tabelska slika

Učne liste z odgovori učencev smo pregledali in ugotovili, da so v večini dosegli zastavljene cilje. Samoovrednotenje učencev (način govora, nastop pred kamero, značilnosti besedilne vrste, jezikovna pravilnost, bogato besedišče, vsebinska pravilnost) je potekalo v naslednji uri ob ogledu posnetka TV-oddaje. Učencem je bilo delo všeč, ker je bilo razgibano in zabavno. Ob gledanju posnetka oddaje so se nasmejali in bili hkrati krtični do svojih napak. Ni jih motilo, da so delali tri šolske ure skupaj, in prepletanja učnih predmetov niso opazili.

Učiteljice smo ugotovile, da so bili pri delu zelo motivirani, ker so se znašli v resnični življenjski situaciji (potres) in so imeli pred sabo konkretno nalogo, cilj – snemanje TV-oddaje. Od začetka do konca učnega sklopa so morali biti aktivni in ustvarjalni ter delati z različnimi avtentičnimi viri (časopisni in drugi članki, grafi, spletne

strani). (Pred)znanje so prenašali in ga uporabljali v novih situacijah.

Timsko delo učiteljev in drugih strokovnih delavcev je bilo zelo dobro. Bili smo usmerjevalci in opazovalci učnega procesa, posameznikom, ki so potrebovali pomoč, pa smo pomagali.

Ugotovili smo tudi, da bi bilo treba delo v skupinah bolj natančno načrtovati, saj se nam je dogajalo, da se je nekaj učencev v heterogenih skupinah pri delu izmuznilo in so eni delali več kot drugi. Glede na razlike v sposobnostih učencev pa bi bilo v prihodnje bolje diferencirati tudi izhodiščna besedila in ne le naloge, povezane z bralnim razumevanjem. Opisani primer bomo z izboljšavami ohranili v prihodnjih letih.

Ker pa tako delo na naši šoli ni osamelec, smo v šolskem letu 2012/2013 vsi skupaj po vertikali v sodelovanju s šolsko svetovalno službo zasnovali šolski projekt, ki smo ga poimenovali Učenje učenja s poudarkom na bralni pismenosti. Zato bolj razvijamo učne spretnosti učencev, njihove metakognitivne sposobnosti, delamo na motivaciji za delo, samostojnem učenju, navajamo jih na spremljanje razvoja učnih navad ter razvijanje odgovornosti za lastno znanje. V pouk vpeljujemo še več timskega in medpredmetnega poučevanja ter se trudimo izbirati načine pouka, pri katerih učenci osmislijo vsebine in dejavnosti. Razvijamo tudi strategije iskanja, zbiranja, organiziranja in vrednotenja ter uporabe informacij, do katerih danes prihajajo učenci ob branju, gledanju in poslušanju različnih virov.

Časi, ko smo bili učitelji posredovalci podatkov, so minili. Današnje učence informacije dobesedno preplavljajo, ključnega pomena pa je, da znajo kritično prepoznati prave in verodostojne ter jih na ustreznem mestu pravilno uporabiti. In teh veččin bi jih morali (na)učiti tudi učitelji.

LITERATURA

Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina. /člani predmetne komisije, avtorji posodobljenega učnega načrta Mojca Poznanovič Jezeršek ... /et al./ Elektronska knjiga. – Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2011.

Učni načrt. Program osnovna šola. Angleščina. /predmetna komisija Vineta Eržen ... /et al./ Elektronska knjiga. – Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2011.

Učni načrt. Program osnovna šola. Geografija. /predmetna komisija Karmen Kolnik ... /et al./ Elektronska knjiga. – Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2011.

www.arso.gov.si/potresi/ (1. 6. 2012).

<http://www.infoplease.com/science/weather/japan-tsunami-2011.html#ixzz1xQI3XVcw> (1. 6. 2012).